

Yana Djoneva interviewed by BTA (Bulgarian version)

??????? ? ??? ????????, ?????? ????????????? ?????????? ?? ???

?????????????? ?? ?????????????? ?????????????? ?????????? (???)

13 ??? 2026 ?.

?????????????: ???? ??????????????

България вече няколко месеца е член на еврозоната, а Вие сте част от Европейския стабилизационен механизъм (ЕСМ) още от създаването му през 2012 г. Как изглеждаше този процес през очите на един от най-опитните български професионалисти в европейските финансови институции?

- Когато се присъединих към ЕСМ преди повече от десетилетие, една от личните ми мотивации беше именно да видя България като част от

еврозоната. Да бъда свидетел на този момент отвътре, в рамките на европейска институция, чиято основна мисия е да защитава и укрепва еврозоната, е нещо изключително специално.

Защото въвеждането на еврото е много повече от смяна на валутата. Това е исторически избор. То бележи най-дълбоката интеграция на България в Европейския съюз след присъединяването ѝ през 2007 г.

И носи съвсем конкретни ползи. Първо – просперитет, чрез насърчаване на инвестициите и икономическите възможности в дългосрочен план. Второ – стабилност, чрез по-силна и по-устойчива финансова рамка, основана на солидарност. И трето – представителност, защото България вече има място на масата, когато се вземат решения за финансовото бъдеще на Европа.

За мен това е както професионален, така и личен момент. Той е отражение на дългогодишните усилия на страната ни и на ясният ангажимент България да бъде част от ядрото на Европа.

Тъй като ЕСМ е една от финансовите защитни линии на еврозоната, а процесът по ратификацията вече се придвижва към българския парламент, очаквате ли гладко приемане? И бихте ли пояснили какъв точно финансов принос ще трябва да направи България?

- Всички държави, които се присъединяват към еврозоната, стават членове и на ЕСМ. Както казахте, България в момента финализира процеса по присъединяване към останалите 20 държави от еврозоната и по придобиване на пълноправно членство.

Страната вече предприе ключовите стъпки: подаде заявление за членство в ЕСМ през септември 2025 г., а Съветът на управителите на ЕСМ одобри членството ѝ през декември 2025 г.

Договорът за ЕСМ е международно споразумение, което изисква ратификация от Народното събрание, и след като тази стъпка бъде завършена, членството на страната в ЕСМ ще бъде окончателно финализирано.

Тогава ще бъде направена и първата капиталова вноска.

Капиталовият принос на България ще бъде около 992 млн. евро, което представлява приблизително 1,2 процента от платения капитал на ЕСМ. Размерът на вноската се определя въз основа на населението и брутният вътрешен продукт на България. Капиталовата вноска не се изплаща наведнъж. Тя е разпределена за период от 12 години, като през първите пет години ще се плащат по около 120 млн. евро годишно.

Важно е да се уточни, че България ще се ползва от всички права на пълноправен член на ЕСМ още от първия ден, въпреки че плащанията са разсрочени във времето.

И си струва да се поясни още нещо: този капитал не се използва директно за финансиране на заеми за държави. Той служи като гаранция, която позволява на ЕСМ да набира средства от пазарите при много ниска цена и след това да предоставя тези благоприятни условия на държавите, ако е необходима подкрепа.

На практика това има значение, защото подпомага финансовата стабилност и поддържа доверието в страната, като осигурява стабилни условия за финансиране на правителството, а в крайна сметка – и на банките, домакинствата и бизнеса.

Какви са Вашите наблюдения относно влиянието на конфликта в Близкия изток върху финансовата стабилност в еврозоната?

- Европа е особено уязвима към външни шокове по отношение на енергията, тъй като голяма част от енергийните ѝ ресурси са вносни.

Дори ситуацията да се стабилизира сравнително бързо, икономическото въздействие ще се усеща по-дълго, както посочи и управляващият директор на ЕСМ Пиер Граменя. Причината е, че предвид материалните щети върху регионалната енергийна инфраструктура, възстановяването и връщането на капацитета ще изискват време.

В този контекст рамките за финансова стабилност стават още по-важни. Държавите от еврозоната разполагат със силна и координирана система, която помага за управление на рисковете и поддържане на доверието.

За България присъединяването към еврозоната – а скоро и към ЕСМ – е част именно от това. То означава страната да бъде част от стабилна защитна мрежа. Както каза служебният министър на финансите (Георги Клисурски - бел. ред.) миналата седмица, ЕСМ е като форма на застраховка „Живот“ за финансовото здраве и бъдещата финансова сигурност на България.

Това става особено видимо в периоди на несигурност.

Рисковете не изчезват, но стават по-лесни за управление, защото в рамките на еврозоната съществуват по-силни инструменти, по-дълбока координация и по-предвидими условия за финансиране. А тази стабилност е нещо, което бизнесът, инвеститорите и гражданите могат реално да усетят.

В статия, написана съвместно с Ваши колеги и публикувана в блога на ЕСМ преди повече от година, разглеждате предизвикателствата и рисковете, свързани с изкуствения интелект (ИИ) във финансовия сектор. Как оценявате въздействието на тези технологии днес?

- През последната година изкуственият интелект още по-категорично се утвърди като мощна технология с широко приложение. Той има потенциала да повиши производителността и да стимулира иновациите в Европа.

Същевременно вече променя и рисковия профил на финансовия сектор. Рисковете могат да се разпространяват по-бързо и в по-голям мащаб, а наблюдаваме и нарастваща зависимост от малък брой компании, често извън Европа. Това поставя важни въпроси, свързани с достъпа, контрола и зависимостта, особено в една по-нестабилна геополитическа среда.

Финансовите институции и надзорните органи трябва да изграждат собствен експертен капацитет, за да разбират тези технологии от първо лице и да оценяват рисковете адекватно. А това невинаги е лесно, предвид скоростта, с която се развива ИИ.

Съществува и оперативен измерение – изкуственият интелект, заедно с Distributed Ledger Technology (DLT) и блокчейн, откриват нови възможности пред банките да оптимизират бизнес моделите си и да повишат конкурентоспособността си, предлагайки по-широк спектър от услуги.

Предизвикателството пред Европа е да успее да използва ползите, като едновременно с това управлява рисковете. Това означава мобилизиране на публичен и частен капитал в ЕС за инвестиции в собствена AI инфраструктура, технологични компании и умения, както и укрепване на международното сътрудничество и управленските механизми, така че да се гарантира отговорното използване на тези технологии.

Развитието и управлението на изкуствения интелект са важни и за хората, защото тези технологии ще оформят работните места, финансовите услуги и начина, по който гражданите взаимодействат с икономиката през следващите години.

Contacts

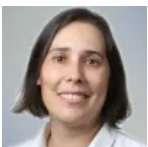

[Cédric Crelo](#)

Head of Communications and Chief Spokesperson

+352 260 962 205

c.crelo@esm.europa.eu

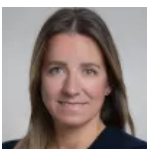

[Anabela Reis](#)

Deputy Head of Communications and Deputy Chief Spokesperson

+352 260 962 551

a.reis@esm.europa.eu

[Juliana Dahl](#)

Principal Speechwriter and Principal Spokesperson

+352 260 962 654

j.dahl@esm.europa.eu